MITROPOLITUL ARDEALULUI NICOLAE MLADIN DESPRE NICOLAE C. PAULESCU :

„Puterea evreiască şi masoneria tindeau să constituie osatura economico-politică a statului. Cine ar fi îndrăznit să fie de altă părere ? Nicolae Paulescu, în primul an de profesorat n-a şovăit: a pornit lupta de luminare a orizonturilor, de descătuşare a ştiinţei şi sufletului românesc. Trebuia să sufere consecinţele: persecuţie şi uitare. Mai ales pentru că doctrina lui nu era simplu sentimentalism: grea de documentare, clară în perspective, evidentă în concluzii, era ca o explozie de lumină care alunga întunericul rătăcirilor. Era glasul autentic al ştiinţei care dărâma fetişismul scientist al unui veac materialist.

N. Paulescu, delicat şi modest cum era, a trecut peste toate ofensele senin şi zâmbitor: un aristocrat al spiritului. Pilda Mântuitorului era vie în inima lui. De aceea, înainte de a muri, ultima lui dorinţă a fost aceasta: să fie înmormântat simplu şi creştineşte, cu capul rezemat de „tricolorul care atât de mult mi-a fost drag."

El ştia că lupta lui este lupta adevărului, trudă ctitoritoare de ştiinţă românească şi zbucium de eliberare a neamului. Ştia că ştiinţa nu este armă împotriva lui Dumnezeu, ci stâlp de lumină pe care se sprijină tăriile cerului: că neamul îşi va găsi deplina realizare nu în iudaism sau francmasonerie, nici în vreo concepţie materialistă şi atee, ci sub bolta de har şi lumină a Bisericii, prin revărsarea iubirii lui Iisus în inima Ţării.

De sus, din lumea de fericire şi lumină divină, priveşte surâzător şi senin peste veacuri: ctitor al ştiinţei româneşti, călăuzitor al naţionalismului creştin, icoană în veac a savantului român „aşa cum îl fac cele mai bune tradiţii ale ţării noastre."

din „Doctrina despre viaţă a profesorului Nicolae Paulescu", în Revista Teologică, an. XXXII, 1942, nr.1 - 2, p. 56 - 85 şi nr. 3-4, p. 176-205 (şi extras, Sibiu, 1942, IV + 60 p.)

GENIUL ROMÂNESC AL ŞTIINŢEI CREŞTINE

Silviu Alupei

Astăzi, intelectualul creştin este socotit de "elita intelectuală" ori excentric, ori "înapoiat".

Inteligheția, alcătuită în cea mai mare parte din oameni "raționali", atei sau indiferenți religios - în cel mai bun caz -, anticreştini - în cel mai rău.

Elitei "nereligioase" înțelegem să-i contrapunem modele de intelectuali creştini din epoca interbelică.

Aceşti intelectuali creştini trebuie să fie reperele noii generații.

În anul 1942, excepționalul teolog Nicolae Mladin (1914-1986), monah autentic, devenit Mitropolit al Ardealului, publica un articol în Revista teologică, intitulat "Doctrina despre viață a profesorului Nicolae Paulescu". Era al doilea text de forță al literaturii ortodoxe referitor la marele profesor, primul fiind al gânditorului creştin Nichifor Crainic: "Nicolae Paulescu, fondatorul naționalismului creştin", apărut în volumul Ortodoxie şi etnocrație (Ed. Cugetarea, 1937).

Părintele Mladin scria: "Paulescu este pentru ştiința românească - în sanctuarul ştiinței universale - ceea ce este Pasteur pentru Franța". Doi savanți creştini - Louis Pasteur (aparținând spațiului romano-catolic) şi Nicolae Paulescu (aparținând spațiului ortodox) - pentru o Europă descreştinată de revoluția franceză şi de revoluția bolşevică.

"Cauza primă este Dumnezeu!"

Pasteur (părintele Chimiei biologice şi al Microbiologiei) ne-a lăsat mărturie: "Noțiunea şi respectul de Dumnezeu ajung în mintea mea pe căi tot atât de sigure ca acelea care ne conduc la adevăruri de ordin fizic".

Paulescu (descoperitorul insulinei), la rându-i, spunea: "A demonstra existența unei cauze prime a vieții, imaterială, unică şi infinit-înțeleaptă; iată limita sublimă la care ajunge fiziologia. Aceasta cauză primă este Dumnezeu".

Astăzi, necroforii şi sicofanții ştiinței româneşti, mai precis intelectualii atei ante şi post-decembrişti, nu mai gândesc cauzal. Ei judecă ideologic şi... pragmatic, oficializând adevăruri ştiințifice (medicale, sociologice, istorice etc.) după cum le cere partidul, statul, rectorul, decanul, preşedintele...

Adevărul Evangheliei, gândit ştiinţific

Gândirea paulesciană ar putea constitui subiectul unor utile şi interesante teze de doctorat atât în domeniul medicinii, cât şi în filosofie şi teologie. Dar cum Paulescu a fost un intelectual creştin şi naționalist pe deasupra, gândirea şi viața lui sunt

denaturate, când nu defăimate, ignorate, când nu contestate vehement. Concepția despre lume şi viață a profesorului Paulescu trebuie ținută sub obroc, fiindcă azi apariția sintagmei "intelectual creştin" poate periclita planurile scelerate ale celor care vor să-l scoată pe Hristos din Universitate şi din Academie, iar a omagia un naționalist, fie el şi savant, nu e "corect politic".

Nichifor Crainic, remarcabil interpret al gândirii paulesciene, descoperise valoarea ştiințifică a scrierilor profesorului de fiziologie: "Pentru Nicolae Paulescu, naționalismul e adevărul natural, iar creştinismul e adevărul supranatural. (...) Nu e nici o laudă pentru noi să recunoaştem că până azi apologia adevărului creştin pe temeiuri ştiințifice, închegată de Paulescu, e mult mai prețuită în Occident, decât în România. (...) Nicolae Paulescu e filosoful care gândeşte ştiințific adevărul Evangheliei".

Spiritul paulescian şi "era" Animal Planet

O parte din operele fundamentale ale gândirii paulesciene au fost retipărite în ultimii ani. "Concepția despre viață a profesorului Paulescu "- acel studiu al Mitropolitului Mladin - a fost retipărit şi el la Iaşi, în 1997, prin grija eseistului Mircea Platon. Însă, duhul ştiințific al lui Paulescu este în continuare ținut la uşile Universității româneşti post-comuniste (după cum am arătat altă dată, la fel se întâmplă şi cu spiritul lucrărilor altor mari cărturari creştini ai românilor). De altfel, nici în Occidentul - alta dată avid de ştiința lui Paulescu - nu este astăzi tolerată gândirea paulesciană. Ştiința lumii orbecăieşte prin întunericul holisticii, al evoluționismului de tip Animal Planet, al ateismului, al neoprotestantismului de "factură antihristică". Deşi nanotehnologia a disecat omul, tainele, misterul, Dumnezeu nu are loc în ştiința modernă.

Savantul creştin Paulescu ajunsese la cauza primă - Dumnezeu - doar cu instrumentele ştiinței medicale de la nivelul anilor 1910 - 1930. Şi a plătit. I s-a refuzat recunoaşterea descoperirii insulinei, fiind privat şi de premiul Nobel pentru medicină.

A trăit ca un ascet ortodox

Paulescu le vorbea studenților despre Legea iubirii, despre Biserica lui Hristos, despre Jertfa euharistică. Un student al său, N. Mucichescu-Tunari, relata, în revista Sfarmă Piatră, în 1936, o discuție cu Paulescu: "Îmi aduc aminte că ne-a întrebat o dată, pe fiecare, dacă ne ducem la biserică în fiecare duminică. (...) Şi, cum era de aşteptat, răspunsul nostru nu l-a mulțumit. Ba chiar s-a supărat. Şi ne-a dojenit aspru. Dojana aceea n-am s-o uit niciodată".

Memorabile au rămas şi cuvintele lui Paulescu adresate studenţimii sub forma unui manifest: "Naţionalismul, adică iubirea de Neam, îl aveţi imprimat în suflet, căci e un instinct cu care v-aţi născut şi n-aveţi nevoie să-l învăţaţi, ci numai să-l disciplinaţi".

Aşadar, iată care erau sentimentele care îl călăuzeau pe profesor: dragostea pentru Hristos şi iubirea de neam.

Nichifor Crainic, titularul catedrei de Mistică de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti (abandonată astăzi, în favoarea ecumenismului !) a descris astfel sfârşitul savantului: "A trăit ca un ascet ortodox şi a murit în paradisiaca seninătate sufletească, primind Sfintele Taine din mâna părintelui Ghiţă de la biserica lui parohială din Bucureşti, cu hramul Sfântul Mina. Viaţa lui a fost viaţa aproape ireproşabilă a sfinţilor. Ce pildă covârşitoare de naţionalism creştin ne-a lăsat omul acesta, care îşi îngenunchea geniul şi imensa-i ştiinţă în faţa Sfântului Potir, care a dorit ca rămăşiţele lui pământeşti să fie înfăşurate în flăcările tricolorului romanesc !".

NICOLAE PAULESCU, UN MARE SAVANT CREŞTIN SAU PRIN ŞTIINŢĂ LA DUMNEZEU

Monah Alexie Ţârdea

Nu de puţine ori, prinşi sub avalanşa informaţiilor ştiinţifice de ultimă oră, rămaşi fără replică în faţa posibilităţilor fantastice oferite de ştiinţa modernă, dăm curs unui entuziasm nemărginit şi unei încrederi fără limite în puterea omului de stăpân al Universului.

Această stare de euforie ştiinţifică le este proprie, de obicei, celor ce fac abia primii paşi într-un domeniu ştiinţific sau altul. „Veteranii" sunt mult mai „ponderaţi", încercând să scruteze „la rece" frontierele ştiinţei, conştienţi de limitele acesteia şi, mai ales, de posibilităţile limitate de investigaţie pe care le-a creat mintea omenească. În plus, orice savant creştin este conştient de faptul că tot ceea ce investighează el aparţine exclusiv creatului şi niciodată, oricât de perfecţionate ar fi tehnologiile sale, nu va putea să pătrundă cu acestea în graniţele necreatului.

Niciodată exploratorii oneşti ai legilor ce guvernează în universul macro sau micro nu au putut nega prezenţa, fără putinţă de tăgadă, a două aspecte: I) existenţa unei cauze primare care stă la baza fenomenului descris, cauză care este un adevăr creatural; II) existenţa unor legi precise, a armoniei în desfăşurarea oricărui fenomen,

nu a hazardului şi a haosului. Mergând respectiv până la cauza primară, forțați de logica ştiințifică, marii savanți ai omenirii au ajuns la acceptarea existenței lui Dumnezeu, căci numai El putea să aşeze în univers, în înțelepciunea Sa infinită o atât de mare diversitate de sisteme, care funcționează perfect după legile cunoscute de ştiințele exacte. De la Newton, Pascal, Ampere, Euler, Kepler până la Einstein, Bohr şi Planck, de la matematicieni la fizicieni, chimişti şi biologi de geniu, cu toții au recunoscut existența înțelepciunii divine după care funcționează acest univers, după legi pe care omul le-a putut cuantifica în parte.

Poate însă că nici o altă ştiință modernă, decât medicina şi mai ales genetica şi biologia celulară, nu-l apropie mai mult pe om de Dumnezeu. Universalitatea codului genetic a fost prima mare lovitură dată darvinismului încă din anii 60 ai veacului nostru, motiv pentru care ideologia comunistă numea genetica „femeia de stradă a imperialismului", şi până prin anii 70, s-a interzis total studierea ei în facultăți. Progresele recente în domeniul imunologiei medicale, markerii antigenetici, complexele majore de histocompatibilitate, comunicarea interce-lulară, interleukinele, apoptoza (sau moartea celulară programată!), sunt tot atâtea argumente – multe de strictă specialitate – care trimit cu mintea la cauza primară a tuturor acestora – Dumnezeu Creatorul.

Cu mult timp înainte de descoperirile epocale făcute în medicină, în special în a doua jumătate a secolului nostru, în medicina românească a existat un nume mare, acela al savantului fiziolog, Nicolae Paulescu (1869-1931). De numele lui este legată descoperirea remediului contra diabetului, insulina, deşi nu lui i s-a decernat Premiul Nobel pentru această epocală descoperire. Doctor în medicină, doctor în ştiințele naturale, colaborator al profesorului Lancereaux Nicolae Paulescu, numit profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti, a lăsat lucrări ştiințifice unanim apreciate. Opera lui e sintetizată în două tratate cu mare răsunet în lumea medicală: *Traite de Medicina* şi *Traite de Physiologie Medicale*, primul în cinci volume, iar al doilea în trei volume. Deşi Facultatea de Medicină din Paris, după moartea profesorului Lancereaux, l-a chemat să ocupe catedra fostului său profesor, Paulescu a refuzat, preferând să fie de folos țării sale.

Demn de remarcat că deschiderea cursurilor sale la Facultatea de Medicină din Bucureşti s-a făcut cu o severă, dar bine documentată, critică a darvinismului. Mai marii timpului s-au simțit clătinați, căci darvinismul şi materialismul erau piatra de temelie a vieții universitare româneşti. S-a cerut chiar, în Parlamentul vremii, înlăturarea lui Paulescu de la catedra de Fiziologie a Facultății, întrucât nu convenea glasul său autentic ştiințific, ce dărâma templul idolesc al scientismului materialist.

Vom reda pe scurt câteva din punctele de dispută ştiinţifică a vremii, dispută din care medicul şi savantul Nicolae Paulescu a ieşit biruitor, ca om de ştiinţă creştin, care a putut arăta, înarmat cu argumentele ştiinţifice ale vremii sale, că existenţa lui Dumnezeu este din plin confirmată de ştiinţa autentică.

Trei mari teme au frământat lumea ştiinţifică românească la acel început de secol XX: finalitatea vieţii, critica generaţiei spontanee şi darvinismul. Savantul Paulescu s-a pronunţat de la bun început ca susţinător a teoriei finalităţii vieţii (anume că nimic în viaţa vieţuitoarelor nu este întâmplător, nu este rol al hazardului, ci totul recunoaşte o cauză iniţială, o Persoană raţională, care este Autorul întregii creaţii). În plus, Paulescu a fost un adversar declarat atât a teoriei apariţiei vieţii printr-o „generaţie spontanee", cât şi al darvinismului. Disputa a fost chiar publicată în „Convorbiri literare", aprilie - 1903 şi octombrie - 1908. Protagonişti au fost, pe de o parte, profesorul Paulescu şi, de cealaltă parte, D. Voinov (profesor de zoologie la Facultatea de Ştiinţe Naturale din Bucureşti) şi N. Leon (profesor de ştiinţe naturale la Facultatea de Medicină din Iaşi).

Ce se înţelege prin „finalitatea vieţii"? Profesorul Paulescu susţinea prin acest concept că nici un organ nu e fără utilitate, fără finalitatea fiinţelor vii şi că nici un fenomen nu se îndeplineşte fără un anume scop, util vieţuitoarelor. Profesorul D. Voinov, din contra, amintind parcă de „specialiştii în materialism" ştiinţific ai perioadei comuniste de mai târziu, care îndoctrinau elevii şi studenţii României Socialiste, Voinov, aşadar, aducea ca „dovezi" contra finalităţii morfofiziologice a fiinţei vii organele rudimentare. Cei avizaţi ştiu ce sunt acestea: anume – după spusele prof. Voinov – „părţi din corpul fătului sau copilului ivite temporar, şi care apoi dispar; sau dacă sunt păstrate şi la adult, dacă dăinuiesc toată viaţa, sunt puţin dezvoltate, ele sunt formaţiuni complet nefolositoare". Dacă prof. Voinov ar fi avut dreptate, atunci ipoteza creaţionistă ar fi căzut, căci Dumnezeu n-ar fi putut crea ceva lipsit de utilitate, adică fără finalitate vitală. Acesta ar fi fost un argument pentru darvinişti, ei susţinând evoluţia, apariţia unei specii dintr-alta.

Ce răspunde savantul Paulescu la acestea? Desigur că există aceste „organe rudimentare", dar că ele sunt lipsite de orice utilitate nu e tot atât de sigur. Funcţia lor există şi uneori o putem arăta, alteori rămâne de cercetat, şi Paulescu da ca exemplu glanda tymus – glanda endocrină situată la nivelul gâtului – care e funcţională şi existentă anatomic numai în perioada creşterii, la adultul de 20 de ani ea poate dispărea. Sau alte organe „mici şi slabe", cum se credea la început – paratiroidele, suprarenalele, glanda pituitara – , s-au demonstrat în realitate a avea funcţii endocrine indispensabile vieţii. După Paulescu, existenţa acestor organe „de rezervă" şi „de prevedere", cum le numeşte el, este uşor de explicat. Ele apar şi se dezvoltă din perioada embrionară, putând fi utile în anumite condiţii de mediu. De

exemplu, glandele mamare, înainte de naştere, n-au nici o funcţie. Ele însă se hipertrofiază şi devin active când femeia este mamă. Organele de rezervă n-au dispărut fie pentru că îndeplinesc o funcţie necesară, fie pentru că ar putea avea o funcţiune în anumite solicitări. De exemplu: aripile păsărilor domestice le pot fi de folos, dacă ele revin la starea de sălbăticie, iar aripile struţului îi pot ajuta acestuia la mers.

A doua concepţie pseudoştiinţifică combătută cu succes de prof. Paulescu, este ceea ce s-ar putea numi a „generaţiei spontanee". Partizanii acestei teorii porneau de la constatarea că aceleaşi elemente – carbon, hidrogen, azot ş. a. -, ce formează materia anorganică, stau la baza elementelor vii. Aşadar, prima celulă vie, susţin ei, ar fi apărut în chip spontan în humusul terestru sau, cum vor spune şi în anii 50-60 oamenii de ştiinţă sovietici şi nu numai, dintr-o „supă oceanică primitivă". Un susţinător al „generaţiei spontanee" de la începutul secolului XX, T. Huxley, descoperă pe fundul oceanului o substanţă amorfă mucoidă, aşa numita „monera" (sau ştiinţific Bathybius Haeckeli) din care, iată, se confirmă generaţia spontanee care ia naştere în natură şi în zilele noastre, recunoscând ca punct de pornire această „monera". După aproape un deceniu, acelaşi T. Huxley recunoaşte că „monera" lui nu este altceva decât o excreţie a zoofitelor marine, ruşinându-i astfel pe partizanii generaţiei spontanee.

În plus, chimiştii de ieri şi de azi nu au reuşit să producă măcar o singură celulă vie. Viaţa nu e numai o simplă combinare de elemente chimice. Însuşi L. Pasteur, prin cercetările sale, a enunţat sentinţa definitivă: „omne vivum ex ovo", adică viaţa se naşte din viaţă, nu din materie. Iată propriile cuvinte ale savantului Paulescu: „Existenţa finalităţii nu poate fi negată; fiecare element pare să cunoască nevoile actuale şi viitoare ale ansamblului şi se modifică după ele". „Finalitatea tuturor instinctelor e un fapt incontestabil (...) Instinctul pare că arată o inteligenţă superioară care previne pericolele, ghiceşte viitorul, pregăteşte dinainte salvarea generaţiilor viitoare (...) Inteligenţa aceasta nu este nici în animalul ce execută aceste acte, nici în strămoşii lui, căci nici unul n-a cugetat vreodată la marele scop pe care-l execută."

A treia teorie respinsă de savantul Paulescu este darvinismul.

Ştim ce susţin apărătorii darvinismului şi astăzi. Că există o selecţie naturală, motor al evoluţiei, de la cele dintâi vieţuitoare până la om. Prin selecţie naturală înţelegem că se perpetuează numai fiinţele cu organe mai perfecţionate, mai bine adaptate condiţiilor de mediu. După darvinişti, trei sunt factorii principali ai selecţiei naturale:

a) variabilitatea

b) ereditatea

c) acțiunea sinergetică a variabilității şi eredității realizează adaptarea la mediu, şi astfel selecția naturală.

Profesorul Paulescu denunță ca eronate toate aceste concepții:

a) Variabilitatea. Darviniştii înțeleg prin aceasta schimbarea caracterelor indivizilor unei specii, şi întrucât toate caracterele fiind supuse schimbării, rezultă specii noi. Profesorul Paulescu arată că, din contră, deşi variabilitatea ca fenomen există indubitabil, totuşi schimbarea caracterelor indivizilor are loc exclusiv în limitele speciei! Paulescu arată că sunt supuse variației doar caractere nespecifice (individuale), rezultând mai multe rase în cadrul aceleiaşi specii (rase diferite, de exemplu, după culoarea părului, înălțimea, culoarea pielii, etc.). Schimbarea caracterelor specifice – de specie – sub presiunea mediului duce la stingerea speciei şi nu naşte specii noi.

b) Ereditatea, fenomen indubitabil ce constă în moştenirea caracterelor părinților, la copii.

Contrar la ceea ce susțin darviniştii, şi această ereditate se loveşte de aceleaşi caractere specifice. Anume:

- are loc apariția raselor prin transmiterea caracterelor nespecifice (individuale);
- are loc apariția hibrizilor prin apariția variațiilor specifice (de specie).

Studiul acestor hibrizi demonstrează limitele fireşti ale variabilității şi eredității. Aceşti hibrizi sunt, aşadar, obținuți prin încrucişarea a două specii diferite, însă ei sunt fie sterili sau, dacă se reproduc, în câteva generații se reîntorc la speciile de unde au plecat. Paulescu aduce doar două exemple grăitoare:

- catârul este sterp, neputându-se perpetua această specie nouă.
- ovicaprele (oaia-capra), deşi sunt fecunde, se reîntorc la generațiile fiice, tot la oaie şi respectiv la capră.

Iată, aşadar, greşeala darvinismului: a mutat hotarul dintre specie şi rasă, văzând oriunde numai mişcare şi scăpând din vedere permanența. În biologie, specia constituie acest hotar peste care nu pot trece nici variabilitatea şi nici ereditatea.

c) Dar despre adaptarea la mediu? Răspunsul e simplu. Când mediul formează ființa vie prin modificarea caracterelor specifice, aceasta este moarte, reprezintă dispariția speciei. Darwin a făcut astfel un salt nepermis de la factorii de influențare a raselor, extinzându-i şi asupra speciilor. Aşadar, după spusele savantului Paulescu,

lupta pentru existență devine „lupta contra cauzelor de degenerare şi de degradare a speciilor, contra cauzelor de alterare a tipului specific (...), încât un individ este cu atât mai dezvoltat cu cât este mai aproape de imaginea plenară a speciei sale şi e cu atât mai slab, cu cât se depărtează de stâlpii de susținere ai speciei". „Selecția sexuală de care s-a făcut atâta vâlvă, spune prof. Paulescu, are drept scop şi drept efect conservarea purității tipului specific, iar nu transformarea speciilor, cum pretinde Darwin."

Alte „dovezi" ale darvinismului nu stau nici ele în picioare:

- Darwin credea ca suficiente pentru transformarea unei specii 1000-10.000 de generații. Paulescu răspunde că ființele unicelulare cu rata de înmulțire foarte rapidă (de ex. Bacillus Ramosus), care pot avea o rată de înmulțire de 1000 de generații în 41 de zile şi 10.000 de generații în 417 zile, aceste specii unicelulare, deci nu reprezintă nici o modificare nici după ani de experiență. Transformismul darvinist nu se verifică la ele nici după zeci de mii de generații.

Aşa-numitele organe atavice - fie organe multiplicate, fie cu dezvoltare incompletă, fie ele lipsesc cu totul (de ex. microcefalia sau mulțimea glandelor mamare) – sunt şi azi un argument „forte" al darviniştilor, dar Paulescu şi mai ales embriologia şi genetica modernă au arătat că explicația lor nu e în transformism, ci „rezultă din acțiunea asupra embrionului a unor agenți morbifici." Sau, cum se vede în zilele noastre, monstruozitățile apărute la făt ca urmare a acțiunilor teratogene (mutagene) a unor substanțe chimice toxice (de ex. thalidomida) sau a radiațiilor nucleare (vezi efectele teratogene apărute post Hiroshima sau post Cernobâl).

Iată, aşadar, demontate ştiințific trei mari teorii de esență necreştină care şi azi mai otrăvesc mințile oamenilor de ştiință: hazardul fenomenologic, generația spontanee şi darvinismul. Acesta din urmă (darvinismul) a fost cel mai mult preluat de materialismul dialectic, fundamentând – prin teza luptei pentru existență – lupta comunistă de clasă.

Întâlnim însă în opera savantului Paulescu şi pagini de o adâncă inspirație ascetico-mistică, ceea ce concordă cu toate mărturiile contemporanilor despre viața duhovnicească intensă pe care o avea marele savant şi cu prezența lui constantă la slujbele Bisericii.

Ca om de ştiință, el ajunsese de mult la convingerea fermă a existenței sufletului persoanei umane: „În ce mă priveşte, spune el, eu afirm sus şi tare că sunt tot atât de sigur de existența sufletului, cât de oricare alt adevăr dovedit de ştiința experimentală. Şi nu este vorba aici de o simplă convingere, ci de o credință adâncă, dobândită în mod ştiințific."

Ce frumos ar fi ca şi astăzi savanţii noştri să devină convinşi de existenţa propriilor lor suflete, de faptul că omul nu este numai sânge şi trup, ci şi suflet care suspină după cunoaşterea unor adevăruri mai înalte. Iată ce spune savantul Paulescu, care nu era, desigur, un teolog de formaţie, dar care a înţeles existenţa sufletului omenesc, precum şi a Creatorului său, privind în zidire, în univers şi, mai ales, a manifestării permanente a grijii lui Dumnezeu faţă de lumea creată: „A demonstra existenţa unei cauze prime a vieţii – cauza imaterială, unică şi infinit înţeleaptă – iată sfârşitul sublim la care ajunge fiziologia. Această cauză primă este Dumnezeu. Omul de ştiinţă nu poate deci să se mulţumească a spune „Credo in Deum", el trebuie să afirme „SCIO DEUM ESSE" (...) Viaţa este efectul a două cauze: una, cauza secundă sau SUFLETUL – unic pentru fiecare fiinţă vieţuitoare, cealaltă, cauza primă sau DUMNEZEU – unica pentru totalitatea fiinţelor vieţuitoare."

Chiar dacă savantul Paulescu nu cunoştea precizarea Părinţilor Bisericii Răsăritene (vezi „Dogmatica" Sf. Ioan Damaschin), că sufletul este propriu numai oamenilor, ca fiinţe raţionale, iar necuvântătoarele au „suflare de viaţă", considerăm mai mult decât uimitoare concluziile la care a ajuns prin observaţie ştiinţifică savantul Paulescu.

Desigur că putem extinde foarte mult analiza concepţiei lui Paulescu despre om, despre suflet şi despre Dumnezeu. Menţionăm doar interesul lui deosebit şi existenţa unor introspecţii dintre cele mai fine asupra instinctelor (sau afectelor, cum am spune noi în limbaj teologic), patimilor şi conştiinţei omului. Afirmaţiile lui se apropie, uneori, chiar de cele ale Părinţilor luminaţi de Dumnezeu. Iată cuvintele lui: „Căci ce sunt patimile? Sunt alteraţii calitative ale instinctelor. Prin firea lor, instinctele sunt legi divine puse de Dumnezeu în fiinţele vieţuitoare. Funcţia lor esenţială este cea a conservării şi a reproducerii. Ele funcţionează cu o preciziune uimitoare. Sunt adevărate minuni. Împlinindu-se fără conştiinţa scopului, actele instinctive sunt în afara criteriilor binelui şi răului. Numai la om funcţiunea instinctelor devine conştientă, şi numai omul înlocuieşte, uneori, scopul firesc al instinctului prin plăcerea produsă de funcţionarea lui. Această intervertire de scopuri, această deviere a instinctelor de la scopul lor firesc se cheamă patimă".

Patima este căutarea exclusivă a plăcerii ce rezultă din satisfacerea unor trebuinţe instinctive al căror scop nu este cunoscut sau este contrariat. Vorbind despre doctrinele moral-religioase ale altor popoare de dinainte de creştinism, Paulescu afirma că aceste credinţe anticreştine nu conţin remediile cele mai potrivite pentru suprimarea patimilor, ba, uneori, chiar împing funcţionarea firească a instinctelor către alunecarea lor în patimi. În schimb, morala creştină este singura în stare să ne mântuie de patimi. Creştinismul nu este o doctrină ca oricare alta apărută

pe firmamentul filozofiilor sau religiilor omenirii, pentru că în nici o altă religie Dumnezeu nu iubeşte creaţia Sa atât de mult ca în creştinism. Numai în creştinism Dumnezeu S-a smerit pe Sineşi atât de mult, că a luat trupul omenesc pentru a-l curăța de patimi, a murit şi a înviat, restaurând prin aceasta întreaga creație.

Contemporanii lui Paulescu aduc mărturie şi despre angajarea sa social-creştină profundă, despre ataşamentul său strâns la Ortodoxie. I-a denunțat cu curaj pe vrăjmaşii doctrinari ai Ortodoxiei, pe cei pururi gata să compromită valorile morale ale creştinismului. Astfel, Paulescu rămâne pentru generațiile care vor veni şi un patriot de excepție, un adversar declarat al francmasoneriei. Mitropolitul Nicolae Mladin îl şi numeşte „pe cât ştiu eu, primul luptător antimasonic".

Şi iată cum încheie tot Nicolae Mladin magistrala sa monografie închinată savantului creştin Nicolae Paulescu: „Savant în cel mai autentic sens al cuvântului, ctitor de ştiință românească (...), Paulescu era convins că ştiința nu poate fi nici atee, nici materialistă, nici anticreştină; ştiința pentru el, ca şi pentru toți marii creatori ai veacurilor, este treapta pe care se urcă mintea umană, spre a se pleca, senină şi fericită, în pulberea veşniciei, în pragul de azur al veşniciei. Dumnezeirea treimică pe care o măresc îngerii: Dumnezeu Tatăl, „Creatorul şi scopul suprem al universului"; Iisus Hristos, Fiul sau Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce S-a făcut om şi a deschis omenirii căile mântuirii; Duhul Sfânt, Duhul adevărului, Care sfințeşte toate şi luminează cărările mântuirii. Dumnezeu – mărturie a ştiinței umane; Hristos, Fiu al lui Dumnezeu, temelie şi ideal al civilizației umane; Sfântul Duh, principiu dinamic al desăvârşirii noastre în Hristos, sub cupola de har şi lumină a Bisericii Lui Sfinte. Nicolae Paulescu, gândul tău ca o boltă de azur se arcuieşte peste zbuciumul neamului şi-i luminează zările; el este frânt din inima de aur a istoriei româneşti – Hristos, Domnul şi stăpânul vieții noastre, în viforniţele şi în liniştile veşniciei..."

NOTE

Bibliografie:

1 Mitropolit Nicolae Mladin – *Doctrina despre viața Profesorului Nicolae Paulescu*, Ed. *Periscop*, 1997.

2 Emilian Vasilescu – *Apologeți creştini, români şi străini*, Ed. *Cugetarea-Georgescu-Delafras*, Bucureşti, 1942.

3 Nicolae Paulescu – *Fiziologia filosofică*, vol. I, Bucureşti, 1910.

4 Nicolae Paulescu – *Traite de Physiologie medicale*, vol. I,II,III, Bucureşti, 1919-1922.